СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 256. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЛИСТОПАДА 1950. — No. 256. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 3, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

УДАРЕМНЕНИЙ ЗАМАХ ПОРТОРІКАНЦІВ НА ЖИТТЯ ПРЕЗИДЕНТА

Очайдушний замах на життя президента Трумана в середу 1 листопада ударемнила тайна поліція Білого Дому у Вашингтоні, коли три члени поліції — „Сікрет Сервис" — звели боротьбу на револьвери з двома озброєними порторіканцями, які пробували увійти до Дому Блера, де часово мешкає през. Труман підчас перебудови Білого Дому. Один змовник і один поліціянт згинули від стрілів, другий напасник і два поліціянти зазнали ран від револьверових куль серед стрілянини, яка почалася в год. 2.15 сполудня і тривала завзято повних три мінути на Пенсилвенія Евеню перед фронтом Дому Блер. Боротьбі приглядалися сотні людей, яке саме тоді переходили вулицею. Вистріли розбудили президента, який положився на пообідне дрімання при 84 ступнях спеки, що запанувала в столиці. Президент кинувся до вікна, одначе поліціянт крикнув до нього „Відступіться! Відступіться!" Після боротьби виявилося, що двох порторіканських націоналістів з Ню Йорку приїхали як змовники до Вашинґтону з наміром замордувати президента, коли він буде виїздити з Дому Блер в год. 2.50 на параду на Краєвім Цвинтарі на передмістю Арлінґтон. Не зважаючи на замах, през Труман поїхав в означеному часі на відслонення пам'ятника на могилі британського полевого маршала ДжанаДілла, одначе в короткій промові не згадав нічого про напад, про який ще тоді не знали учасники паради.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН при праці в Білому Домі.

Сцени підчас боротьби перед Домом Блер.

На скільки можна з'ясувати напад на підставі наочних свідків, картина представляється так: Змовники почали підходити до Дому Блер з протилежних сторін. Один з них підходив зі сходу, другий з-поза вугла Сімнадц'ятої вулиці, пів блоку від Білого Дому. Член тайної поліції Доналд Бірдзелл був на службі коло середніх сходів Дому Блер. Змовник Оскар Коллазо приблизився до входу саме тоді, коли Бірдзелл був відверненний плечима і почав стріляти до Бірдзелля в околицю колін, без одного слова остороги. Бірдзел відстрілився і відступив від сходів. Тоді почалася взаємна стрілянина, серед якої Коллазо був ранений і арештований.

Другий змовник, Ґріселіо Торресола, підступив з заходу і почав стріляти на поліціянтів Леслі Коффелта і Джозефа Давнса. Торресола зайшов серед стрілянини на муравник, заки впав мертвий від куль в груди. Він пострілив Коффелта в груди, живіт і коліна, внаслідок чого Коффелт помер. Давнс, як теж і Бірдзелл та змовник Коллазо зазнали ран від стрілів і є надія, що їх життя буде врятоване.

Вісті про замах і змовників.

Змовник Ґріселіо Торресола мешкав при 1259 Вард Евеню, на передмістю Бронкс, у Ню Йорку. Його сестра Доріс була секретаркою провідника партії Націоналістів, Педра Альбізу Кампос в Сан Хуан у Порторіко, де минулого понеділка вибухла революта проти Злучених Держав під гаслом незалежности для Порто Ріка. При небіжчику найшли лист з підписом Кампоса, в якому він доручує Торресолі узяти в свої руки провід націоналістичної акції в ЗДА.

Оскар Коллазо мешкав з родиною при 173 Брук Евеню в Ню Йорку і бувскарбником нюйорського відділу Організації Порторіканських Націоналістів. Коли в Ню Йорку арештували кількох членів рідні обох змовників, між ними і жінку Коллаза, вона заявила, що не жаліє вчинку свого чоловіка, бо він бореться за незалежність Порто Ріка.

Губернатор Порто Ріка, Люїс Муньоз, довідавшися про замах, заявив, що то комуністи вживають порторіканських націоналістів до боротьби проти Злучених Держав і проти нього самого і він думає, що замах на Трумана виконано під впливом комуністичної агітації.

СТАНОВИЩЕ ТРУМАНА ДО НЕЗАЛЕЖНОСТИ ПОРТО РІКА

Вашинґтон. — П'ять років і вісімнацять днів тому президент Труман виявив засади політики супроти американської посілости Порто Ріко в добре зрозумілих словах і з повною симпатією для мешканців острова. Від того часу він в нічому не змінив свого становища і навіть після замаху буде триматися раз проголошених намірів. Дня 16 жовтня 1945 р. през. Труман передав Конґресові спеціяльне послання з дорученням пред'явити порторіканцям чотири можливі способи для утривалення політичного положення в Порто Ріко. Він не відмовляв незалежности цій території, тільки бажав, щоб само населення взяло у свої руки свою долю. Конґрес мав виробити пляни правління згідно з бажанням населення. Заки Конґрес випрацює пляни, президент назначив в 1946 р. губернатором Хезуса Пінеро, В січні 1947 р. Конґрес доручив порторіканцям вибрати свого власного губернатора і цілий краєвий уряд, а теж випрацював конституцію, яку през. Труман підписав 3 липня б. р. Конституція признає повне самоврядування мешкацям Порто Ріка на таких засадах, як мають американські стейти.

В АМЕРИЦІ

● **Кінські перегони** при співучасті жінок відбуваються в Медисон Сквер Гарден у Ню Йорку. Першого вечера було 10,000 видців, які з увагою слідили за успіхами жінок-джокеїв.

● **Уряд Злучених Держав** має заключити умову з Об'єднаними Націями в справі видавання поштових марок О. Н. для висилки листів американською поштою. Надіються, що О. Н. зароблять першого року 217,000 долярів з такого підприємства.

● **19 місяців** у передсмертнім сні лежить у Бостоні студент Ралф Марано, який зазнав потрясення мозку в автомобілевім випадку в Бронксвил, Н. Й. В імені покаліченого вніс батько до суду позов за відшкодування дол. 100.000, проти другого студента, який керував тоді автом.

● **Між-провінціональну** нафтову руру, довжини 1,100 миль, збудували в Канаді, яка має постачати земний олій з Едмонтону до Великих Озер. Денно можна буде постачати 95,000 барилок.

● **„Орґісіо" називає** московська преса передвиборчу кампанію в Америці, протиставляючи їй „народно-демократичну" систему виборів в Совєтах.

ТРІҐВЕ ЛІ ПОТВЕРДЖЕНИЙ СЕКРЕТАРЕМ О.Н. НА ДАЛЬШИХ ТРИ РОКИ

Лейк Соксес, 2. листопада. Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй, не зважаючи на всі совєтські спротиви і неуступчивість, рішила вчора продовжити каденцію Тріґве Лі на пості генерального секретаря Об'єднаних Націй на дальших три роки. В користь Тріґве Лі, сильно піддержуваного Злученими Державами, які заповіли були навіть евентуальне перше використання свого великодержавного права вета проти іншого кандидата, голосували представники 45 країн, тоді як проти нього було тільки п'ять совєтських голосів. — Від голосування здержались: Австралія, національний Китай та шість арабських країн: Єгипет, Ірак, Ливан, Савдівська Арабія, Сирія і Ємен, вияснюючи своє становище тим, що Лі був „не цілком безстороннім" в арабсько-ізраїльському конфлікті в Палестині. Теперішня п'ятирічна каденція Тріґве Лі кінчиться 2-го лютого і після того він залишиться на пості генерального секретаря ще на дальших три роки. Приймаючи вибір, він заявив, що в своїй праці продовжуватиме заходи для „полагодження суперечних інтересів, які ділять світ".

ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНА РАДА ПОЧИНАЄ ДІЯННЯ

Вашинґтон. — Контрольна Рада для Підривних Діянь склала присягу на точне сповнювання обов'язків і почала свою працю під проводом голови Сета В. Ричардсона. Рада складається з п'яти членів. Вона покликана до життя на підставі Акту про Внутрішну Безпеку з 1950 р. Її обовязком буде переслухувати зажалення генерального прокуратора проти таких осіб та організацій, які не зареєструвалися в департаменті справедливости як комуністи або як комуністичні фронти, хоч департамент справедливости продовжив їм з ласки час на таку реєстрацію на 30 днів. У склад ради входять крім предсідника: Пітер Кембел з Ню Йорку, Чарлс Ла Фоллет з Вирджінії, Дейвид Дж. Коддейр з Массачусетс і д-р Кетрин МекҐейл з Індіяни.

З Ню Йорку сповіщають, що федеральний суддя Ф. Х. МекҐоґі відмовився випустити на волю за запорукою одинацять чужинців, яких арештовано на підставі нового закону для депортування до їхніх рідних країн. Між тими, що їх придержано на Еллис Айленд для депортації, находяться: Александер Віттелман, давніший член краєвого комітету Комуністичної партії, Андрій Дмитришин, містоголова української секції Міжнародного Робітничого Ордену, Франк Борич, колишній секретар Краєвої Хорватської Ради і Джордж Прінскі, кол. секретар Американського Словянського Конгресу.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ПОГРОЖУЄ АМЕРИЦІ

Гонґ Конґ, 2. листопада. — Радіовисильня з комуно-китайської столиці, Пейпінґу, повідомила сьогодні, що комуно-китайські армії в Північному і Східному Китаю „заприсягнули боротьбу проти американських імперіялістів в слушний час". В повідомленні сказано, що „китайський нарід не може залишитися невтральним, як на територію наших братів нападено та як американська авіяція порушує суверенність нашої території".

ПРЕЗИДЕНТ І НАЙБЛИЖЧІ ДОРАДНИКИ ВИПРАЦЮВАЛИ НАПРЯМНІ ПОЛІТИКИ

Вашинґтон, 1 листопада. — Департамент стейту виявив зміст книжечки „Наша Закордонна Політика", яку складено під доглядом департаменту і за одобренням президента Трумана, секретаря стейту Діна Ачесона і секретаря оборони Джорджа Маршала. Вступне слово в книжечці написане самим президентом і тому вона являється урядовим виявом американської закордонної політики. У вступнім слові каже президент між ін.: „Очевидно, неможливе є на кількох сторінках книжечки передати цілу історію американських закордонних відносин. Одначе, коли частина історії, подана тут, причиниться хоч в деочому до зрозуміння справ публікою і коли заведе читача до підшукання інших джерел для інформації і якщо вона причиниться до сформування справедливого осуду в самого читача, тоді вона осягне свою ціль".

Головною ціллю книжечки є доказати, що Злучені Держави мусять розбудувати всебічну силу, щоб стримати комуністичну аґресію. Книжечка містить зревідовану політичну стратегію цілого пів тузина урядових знавців і кладе плян плян поборювання комуністичної аґресії на найближче десятиріччя. У пляні находиться згадка про звільнення з ярма теперішних совєтських сателітів, а деякі кореспонденти, які обговорюють зміст книжечки, кажуть, що після визволення сателітів прийде черга на Україну.

ПАПА ПРОГОЛОСИВ ДОҐМУ ВНЕБОВЗЯТТЯ ДІВИ МАРІЇ

Рим, 2. листопада. — Папа Пій проголосив тут вчора доґму внебовзятя Пречистої Діви Марії з тілом і душею. В проголошенні сказано: „Ми проголошуємо, заявляємо і встановляємо, щоби було доґмою, об'явленою Богом, що Пречиста Мати Божа, Марія, завжди діва, була взята в небо з тілом і душею, як час її життя на землі був закінчений". Папа проголосив доґму під вільним небом і в церемонії взяло участь 36 кардиналів, 480 архиєпископів і єпископів та около 200,000 вірних. З сьогоднішним днем 400,000,000 католиків в світі мусять вірити беззастережно в цю доґму, а хто її не визнає, той буде екскомунікований. —

ДОҐМУ СПИСАНО НА ПЕРҐАМЕНТІ З ОВЕЧОЇ ШКІРИ

Рим, 2. листопада. — Тількищо проголошена Папою Пієм доґма Католицької Церкви про внебовзяття Пречистої Діви списана на 26 картках перґаменту, приготованих зі шкіри шістьох овець. Сама доґма має около 6,000 слів. На підготовку документу треба було 5 місяців часу. Він зложений в синій скіряній конверті з печаткою Папи Пія XII., що представляє голуба з оливною галузкою в дзьобі. Після підпису Папою та іншими достойниками Католицької Церкви, документ зложено в таємних архівах Ватикану.

ТУРЕЧЧИНА НЕПОХИТНО ПО БОЦІ ЗАХОДУ

Анкара, Туреччина, 2. листопада. — Вибраний п'ять місяців тому новий президент Туреччини, Селал Баяр, підкреслив вчора непохитне становище Туреччини по боці західних демократій і бажання докласти всіх зусиль для скріплення їх оборонної сили. Президент Баяр промовляв на відкритті зимової сесії парляменту. Він висловив радість з приводу участи турецьких військ в поліційній акції Об'єднаних Націй проти комуністичних аґресорів в Кореї, підкреслив рішальне значення Атлантійського Пакту для західної оборони та повторив побажання, щоби до цього пакту була включена теж Туреччина. Окрему увагу він звернув на постійне закріплювання співпраці між Туреччиною і Грецією. Президент при цій нагоді висловив вдячність турецького народу Злученим Державам за Доктрину Трумана та допомогу з Пляну Маршала,

ГЕРБЕРТ ГУВЕР ПРО РОЗЗБРОЄННЯ

Ню Йорк. — давніший президент Герберт Гувер начеркнув програму можливого розброєння світу, одначе заявив, що воно зовсім нереальне з уваги на положення в теперішньому світі. „Я не маю найменшої віри в те, щоб воюючий комунізм Совєтської Росії прийняв цей плян" — сказав Гувер. „Мир і добра воля не запанували в їхніх серцях".

Свої спостереження над розброєнням висловив Гувер у промові на обіді Військового Ордену Чужих Воєн Злучених Держав в готелю Билтмор. Перед промовою він дістав від ген. Двайта Д. Айзенгавера грамоту „визначного громадянина" від згаданого ордену ордену. Провідною думкою промови Гувера було, що „розброєння випливає з миру, а не мир з розброєння". Він повторив свої пляни зперед року і додавав нові замітки з уваги на розвиток подій у міжчасі.

● **Єгипетська поліція** припадково знайшла п'ять грамів радія, вартости около три мільйони долярів, та шукає тепер за їх власником. Здогадуються, що радій походить з Британії.

ЗНОВУ ЗАПЕКЛІ БОЇ В КОРЕЇ

СОВЄТСЬКА АВІЯЦІЯ ДОПОМАГАЄ ЧЕРВОНИМ. — РОЗПАЧЛИВІ ПРОТИНАСТУПИ ЧЕРВОНИХ ПРИПИНИЛИ ПОХІД АЛІЯНТІВ ДО МАНДЖУРСЬКОГО КОРДОНУ

Токіо, 2. листопада. — Протягом вчорашнього дня і сьогодні рано на всіх ділянках корейського фронту відбувалися запеклі бої, як комуністичні війська, одержавши сильну допомогу в людях і воєнному матеріялі з комуністичного Китаю, пробують розпачливими протинаступами припинити аліянтський похід до манджурського кордону. На фронті червоні вперше в цій війні ввели в дію боєві турбо-літаки, що розгортають швидкість до 600 миль на годину. Аліянтська розвідка стверджує, що літаки є совєтського типу і совєтського виробу, бо ані корейці, ані комуно-китайці таких літаків не продукують. Бази тих літаків ще не встановлено, але майже з певністю здогадуються, що вона не є на корейській території. На поодиноких секторах фронту атакуючі комуністи, піддержані сильними з'єднаннями танків, заставили південних корейців і американців відступити на нові позиції. Поява шістьох ворожих турбо-літаків та деякої кількости інших типів була вчора першою від кількох тижнів. Новий розвиток на фронті потверджує, що комуно-китайський уряд рішив здійснити свою погрозу, що він „не приглядатиметься безчинно" походові аліянтів до манджурського кордону. Загальний розвиток на фронтах вчора і сьогодні був такий, що похід до кордону продовжувала і здобула новий терен тільки американська 24-та дивізія, що увійшла до міста Паеґун на північ від Кусонґ, пройшовши 40 миль за останні два дні. З огляду на розвиток на інших ділянках фронту, вона мала одержати наказ припинити дальший похід. Ворожий спротив на цьому західному секторові фронту характеризується як „легкий" або „поміркований", тоді як його називається „розпачливим" на центральній і східній ділянках. Згідно з фронтовими повідомленнями корейська 1-ша дивізія була змушена до „обмеженого відвороту" на північ від Унсан. — На східному побережжі, де по боці червоних бореться тепер щонайменше один комуно-китайський полк, хоча потверджується теж можливість приявности двох комуно-китайських дивізій, ворог підступив на віддаль 12 миль до індустріяльного міста Гамгунґ. Бої продовжуються.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОСОЛ ЗАПОВІДАЄ ШВИДКЕ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ В КОРЕЇ

Лейк Соксес, 2. листопада. — Американський амбасадор в Кореї, Дажн Дж. Муксіо, заповів вчора в Тимчасовому Комітеті Об'єднаних Націй, що війна в Кореї буде закінчена в найкоротшому часі, якщо, очевидно, до неї не приступить комуністичний Китай. Але тоді, це вже не була б корейська війна. Він в дальшому ствердив, що хоча цивільне управління в Північній Кореї формується з південно-корейських урядників, проте вони не підпорядковані південно-корейському урядові, тільки місцевим військовим властям. Обставину він вияснив тим, що комуністи, відступаючи, залишають в оселях повний хаос, якого не можна б опанувати без допомоги кваліфікованих урядовців з інших частин країни.

ЗАГОСТРЕННЯ ІНДІЙСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ВІДНОСИН В СПРАВІ ТИБЕТУ

Ню Дельґі, 2. листопада. — Індійський уряд премієра Неру, що ще в останньому часі був першим речником і заступником комуно-китайського режиму на міжнародному терені, увійшов в гострий дипломатичний конфлікт з цим же урядом у зв'язку з комуно-китайською інвазією на Тибет. На першу індійську ноту в цій справі Пейпінґ відповів гостро, що справа Тибету є внутрішньо-китайською справою та що він не дозволить на будь-яку закордонну інтервенцію в тій справі. Індійський уряд, в своїй черговій ноті на цю саму тему, висловлює своє „глибоке невдоволення" комуно-китайською відповіддю та домагається нових вияснень. Рівночасно повідомлено, що індійські війська, які стаціонують в Тибеті для охорони головних торговельних шляхів, залишаться там без огляду на комуністичну інвазію. Це створює можливість нових грізних комплікацій теж між цими двома великими азійськими країнами.

УМЕР БЕРНАРД ШОВ, ПРОЖИВШИ 94 РОКИ

Айот Ст. Лоренс, Англія, 2. листопада. — Сьогодні, п'ять хвилин по п'ятій годині вранці, помер тут світово-славний англійський драматург Бернард Шов, проживши 94 роки. Вчора ввечорі ректор англіканської церкви прочитав при його постелі відповідну молитву, хоча раніше Шов признавався до атеїзму. Сім тижнів тому Шов був зломив собі ногу і хоча видужав, то це так підірвало його здоров'я в такому високому віці, що лікарям вже не пощастило вдержати його при життю довше. Стверджується, що хоча Шов часом признавався до „атеїзму", на ділі він ніколи ним не був і завжди вірив в Бога, як це тепер стверджують його приятелі і прибічники. — Сам Шов походив з ірляндського роду та вславився на весь світ своїми сатиричними драмами і комедіями, як „Кандіда", „Піґмаліон", „Людина і надлюдина", „Жанна д'Арк" та іншими, як теж своїми повістями і памфлєтами. В році 1925 він одержав літературну нагороду Нобля. Організацію Об'єднаних Націй він називав Організацією Роз'єднаних Націй а Раду Безпеки переіменував Радою Небезпеки. Його смерть викликала широкий відгомін в цілому світі.

В СВІТІ

● **Місцеві корейські і аліянтські** військові власті почали енергійні заходи, головно закупи надвишки сільсько-господарських продуктів, щоб не допустити до голоду в знищеній війною країні.

● **Протестанти** в поодиноких країнах ведуть протестаційну акцію проти проголошення Католицькою Церквою доґми про внебовзяття Пречистої Діви.

● **На перше місце** всіх справ европейської дипломатії вибилася проблема озброєння Німеччини та включення її в західну оборону. — Найбільші застереження проти цього видвигають Французи.

● **В Ізраїлі** перебрав владу країни новий уряд, під проводом попереднього премієра Бен-Ґуріона.

● **Англійський уряд відмовив** в'їздових віз для цілого ряду комуністичних „друзів миру", що плянують відбути свій черговий „мирний конґрес" в одному з англійських міст.

● **Якщоб завтра вибухла** світова війна, китайські комуністи були б в стані кинути до бою добре озброєні армії в силі щонайменше трьох мільйонів вояків" — заявив командант національно-китайських військ на Формозі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА ЗАГРОЗА

Зі швидким походом аліянтських військ в Кореї та можливостями швидкого закінчення стріляної війни в тій закутині схвильованого світу, люди і дипломати, що найменше в своїх публичних заявах, потішалися, що все ж таки ще пощастить привернути і вдержати мир в світовому маштабі, льокалізуючи „дрібні" збройні зудари, що тут і там наступають. До таких сподівань і надій були теж деякі конкретні причини, зокрема в дотеперішньому перебігу нарад Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Совєти там помітно „темперують" свої виступи, виявляють навіть деяку „згідливість", як — для прикладу — в справі Японії, в справі основної американської резолюції щодо скріплення Генеральної Асамблеї і т. п. Теж президент Труман в своїй останній промові в 5-ту річницю створення О.Н. дав причину до деякого оптимізму щодо можливостей вдержання миру.

Проте, розвиток в останніх днях знову пригадує стурбованому людству, що всі ці надії є більше побожним бажанням та злудою і самообманом, ніж реальною дійсністю. Вправді, до сподіваної совєтської аґресії ще не прийшло ані в Югославії, ані в Німеччині ані на Близькому Сході, але дальший розвиток на Далекому Сході знову підкреслює безпосередню загрозу нової світової війни, в неминучість якої з ч е м н о с т и та про людське око „не вірять" державні мужі і дипломати, але яка є тільки самозрозумілою проблемою часу для широких народних мас, зокрема дещо основніше познайомлених зі суттю большевизму.

Комуно-китайська акція в Індо-Китаю та явна інвазія на Тибет є проблемами для себе. З дотеперішньої реакції західного світу на ці події можна б вносити, що він готов прийняти ще й ді чергові комуністичні удари, почухратись з болю і продовжувати свої мирні декляраціі, якщо Сталін не вдарить в більш болюче місце.

І цей удар, виходило б, наступив знову в поранене корейське місце. В останніх днях неформально стверджено, що північно-корейським камуністичним арміям вже допомагає активно щонайменше 10,000 комуно-китайських військ та що червоні нагло кинули до бою на фронті масу совєтського воєнного матеріялу, включно з танками і всіми найновішими типами боєвої авіяції. Головна квартира ген. МекАртура, як і державний та оборонний департаменти у Вашингтоні є підозріло осторожні в коментарах цих подій. Причини цього ясні. Активна участь Китаю по боці аґресора в Кореї проти Об'єднаних Націй вимагає відповідної і негайної міжнародної акції теж проти Китаю. Захід не має ще вияснень на такі головні питання: Якщо червоний Китай справді рішився взяти участь у війні в Кореї, то чому в теперішній її безвиглядній для червоних стадії? Чи Китай справді заінтересований тільки в прикордонній зоні Кореї, де є великі електростанції, якими він користується, чи це тільки бажання випробувати, як на це реаґуватиме світ?

Проте, немає сумніву, що всі ці проблеми є тільки другорядні. Основною ціллю китайської інтервенції в Кореї можна вважати тільки те, що було й властивою причиною корейської війни: бажання Москви дати аліянтам „повні руки роботи", заанґажувати їх в цілому ряді „малих воєн" на безмежному азійському просторі, заставити їх витрачати кров і гроші та знесилити їх і створити між ними політичний хаос до тої міри, щоб без риску червоні орди могли завершити це „визволення" світу від індивідуальної і національної волі, від добробуту, цивілізації та всього духового і матеріяльного вікового дорібку, іншими словами, щоб остаточно підкорити ввесь світ. Чи розуміє це західний світ і чи готовий протидіяти цьому ще заки не є запізно? Чи знає він, що комуністичної загрози не можна знищити ані в Кореї ані в іншому Індо-Китаю чи Тибеті, але тільки і виключно в Москві?

Обов'язки громадянина як суверена

Звичайно восені припадають в Америці різні вибори. Цього року, у вівторок 7 листопада, будуть вибори на конґресменів. Конґрес це законодатне тіло для цілої території Злучених Держав. Значить, хто вибирає конґресмена — члена палати репрезентантів чи сенату — він посилає туди свого заступника, який виконує його волю. У многомільйоновій масі виборців один голос може й не завжди має рішальне значення, то одначе воля г р о м а д янина-виборця має більше значення ніж самий голос. Це тому, що виборець не є машиною, а свідомим великого завдання громадянином-сувереном.

У словарях слово „суверен" пояснене як „зверхник-пануючий", а „суверенність" як „зверхня влада". На підставі американської конституції сувереном країни є „нарід", тобто загал мешканців — громадян. Наскільки громадянин-одиниця є активний і свідомий, настільки він може показати ділом, що він є зверхником-володарем країни. Якщо б усі громадяни були однаково свідомі й активні, тоді вони свідомо ділились би владою з іншими співгромадянами. Якщо між ними буває духова нерівність, на це ради нема. Тоді сильніший духово мусить мати перевагу над слабшим. Якщо одиниця зможе для своєї думки приєднати більшість співгромадян і так накинути свою волю іншим, така одиниця у практиці виконує своє право володаря-суверена, бо в демократичнім ладі меншина повинується більшости. Одначе голос меншини не є втрачений. Він показує думки, які хоч під теперішню пору не мають рішального значення, то одначе вони дають спроможність загалові орієнтуватися щодо існування різних груп з різними думками. Те, що сьогодні є в меншині, завтра може бути більшістю.

З таких міркувань треба прийти до заключення, що громадянин не повинен легковажити свого права володаря-суверена. Це відноситься як до родовитого американця так і до натуралізованого. Зокрема громадянин українського роду повинен добре призадуматися над значенням суверена в практиці. Більшість американців українського роду прийшли з країн, які не давали права суверена своїм громадянам. Були такі, що голосували в рідному краю, одначе голосування було тільки припадковим правом, наскільки на нього годився справжній суверен-монарх; були такі, яким більшість давала право голосування з огляду на опінію світу; а були такі, які виконували право голосування під примусом для утривалення диктатури над собою.

Всі вони в Америці мають право ділом показати, що вони не погоджуються з давніми системами, і що право голосування є їх особистою власністю, якого їм ніхто не може відібрати. Такі громадяни можуть сміло сказати з іншими громадянами: „Ми, нарід" — „ві, ди піпл".

Гордість з посідання такого права збірного суверена, якого ніхто не може їм відняти, повинна бути мотивом виконування свого права. Що дали б напр. під-совєтські невільники за таке право?

За обчисленням з півурядових джерел цього року зареєструвалося до виборів на 7 листопада понад 42,000,000 громадян. За урядовими списками у всіх стейтах є 69, 945,478 осіб, які мають виборче право. Отже не всі з нього користають, бо не зареєструвалися, а з-поміж зареєстрованих буде якась кількість, яка не піде до голосування з різних причин: вольних і невольних. Знавці кажуть, що навіть число 42 мільйони це рекордове число в непрезидентських виборах.

Зареєстровані виборці представляють собою тепер суверена-володаря Злучених Держав. У їхніх руках опинилося рішення, хто з їхньої волі, має виконувати законодатну владу у федеральній столиці, в стейтових осередках у повітах і муніципалах. Якщо хтось не брав участи у правиборах коли настановляли кандидатів, хай тепер хоч зазнайомиться з кандидатами, яких хтось інший для них настановив. Все таки громадянин має право вибору одного з кількох кандидатів на один і той самий уряд чи становище. Оголошення різних кандидатур в газетах теж дають спроможність орієнтації. Після того треба йти до голосування з думкою післати до законодатної а подекуди до адміністративної й судейської праці свого післанця, якому можна в майбутності давати вказівки, яке він становище має зайняти в одній чи іншій справі, коли вона прийде під рішення збірного тіла.

М. Шлемкевич

БЕЗДУШНА ОБРЯДОВІСТЬ

Перед нами шість, а то сім місяців інтенсивнішого політичного і культурного життя, поки пізня весна і літо знову не стишать його і не виженуть людей у тінь гаїв, у світло морського наберіжжя. Перед нами сезон. За пів року підводитимемо підсумки. Сьогодні шукаємо стежок у непевній мряці. Куди поведуть вони?

Щоб тільки не утоптаною дорогою бездушної обрядовости. Тоді мали б ми знову сотні крикливих віч і кількасот нудних промов, десятки імпрез з вічно тими самими піснями, музичними точками; мали б різні видавничі новості з старим змістом. Ми мали б сутолоку людей, що прагнуть писати, видавати, промовляти, співати; людей, що попри те велике бажання не мають нічого **нового і свого** сказати суспільству. Коротко, ми мали б політичну і культурну телепатію (від „телепатися").

Є ще інша дорога такої бездушної обрядовости. На вигляд вона — це протилежність попередньої. Це дорога закопчених і заплеснілих засідань. Вона, як і її антипод: — бездушна рухливість, це тільки суррогат — намістка справжнього життя і справжньої творчости. Є люди, що їх дні і ночі складаються із засідань і перерв поміж ними. Було щось незріло молодече в наших колишніх похвалах рухові для руху. Нині є щось перезріло старече в бездушності апаратурної „телепатії" і в бездушності частих засідань із їх завсіди подібними, неплідними суперечками, завсіди однаковими ситуаціями і розкладом сил, де вже нікого не переконуєте, згори з н аючи хто буде „за", а хто „проти".

Це небезпека не менша надмірної рухливости. Для віч, імпрез, завсіди треба ще маси, суспільства, передплатників, глядачів. Мусить бути приємність для обидвох сторін. Інакше публіка перестає цікавитися всіми цими речами, а це віднімає охоту влаштовувати їх. Та в манії засідань такого стриму і такої міри немає. Навпаки, тут легко створюється своєрідна винахідчивість. П р и страсний картяр грає іноді сам із собою, мішаючи карти, роздаючи їх уявним партнерам. П о л ітичне життя засідального типу — особливо на еміґрації — може дійти до подібної „розумної" забави.

Для веселости уявім собі якусь групу. Хай нею буде політична організація, яка має — припустімо — сто членів. Це не біда. Пригадаймо, що німецька націонал-соціялістична партія довго мала їх сім!

Нормально така організація повинна б рости, здобуваючи душі для своїх ідей шляхом переконування, . ш ляхом достойної постави, успішних дій. Вона збирає людей, перетопляє в собі цілі групи, старші, споріднені, слабші. Це творчий ріст.

А для веселости припускаємо інакше. Наша сточленна організація — приймаємо — це дуже молода організація. Вона по юнацьки нетерплива. Вона хоче випередити нормальне дозрівання. Вона хоче скочити вище себе... Або навпаки: — це може бути і зовсім стара організація, якій уже доволі трудно рости і здобувати. Вона задивлена в світле минуле. Їй хочеться далі жити і — як колись — проводити. Отже такі організації в своїй нетерпеливості — припустімо — роблять так:

25 членів творять якесь нове політично-громадське товариство, залишаючися далі членами першого. Постає прибудівка залежна від матірної організації. Других 25 членів, зберігаючи єдність із політичною організацією, творять якесь г р о мадсько-допомогове товариство. Третіх 25 об'єднуються в культурному клюбі, а ще 25 в якомусь спортово-виховному товаристві. І тоді подумати: — що за радість! З однієї організації з сотнею членів маємо цілих п'ять! П'ять управ, п'ять голів-президентів, п'ять контрольних комісій, а всі вони також із предсідниками, заступниками, секретарями. Скільки почестей! В усіх комбінаціях ті самі люди: — тут один голова, другий заступник, там навпаки. Чи не краса?! А які перспективи?! Щодня якесь засідання, що-неділі прилюдні збори. А які можливості? Товариства починають думати про об'єднання, про бльоки. Скільки нових нагод до дискусій, розробки статутів. Вечорі, ночі, неділі заповнені громадською працею... папіросним димом, нудьгою, засідальним самооблудством і болем голови від ненормальних утіх. А там...

„Високе небо, синє і високе". Світ тремтить перед таємними несподіванками. Може починається нова доба людства, може приближається кінець ц и в ілізованого світу? Славний сучасний англійський історик пише, що може в якійсь многостраждальній душі діпіста-скитальця народжується зоря-ідея нового життя. Чия ж душа, якого народу, випила більшу чашу горя в порівнянні з українською...

Та не губімося у фантазіях. Не додумуймо тих думок. Жиймо „дійсністю": — ось одні кличуть на віче, другі на засідання!

Хай прибільшене, хай уявлене наше оповідання. Але в кожній казці є щось із правди. Добре, щоб організатори політичного і к у л ьтурного життя сезону, що починається, мали на увазі небезпеку обрядової бездушности. Її жерцями є звичайно апаратчики, які влаштовуванням віч і засідань оправдують своє існування. — І добре, щоб і суспільство вміло критично дивитися, пам'ятаючи, що де немає ідеї і живої творчости, там найбільше пронизливого крику і безконечних засідань.

(Думки на початку сезону, ч.: 2)

Проф. П. Ковалів

Відкриті двері для української молоді

Ми маємо на увазі той факт, що в цьому академічному році Бруклин-Каледж перший запровадив у програму навчання українську мову і цим широко відкрив двері для української молоді, що народилася в ЗДА.

Факт безперечний, що українська молодь в ЗДА нині стоїть на високому рівні національної свідомости. Про це свідчать оті численні організації молоді, що в центрі уваги ставлять українсько-національний ідеал. Звідси виходить, що зокрема українська мова має притягнути до себе особливу увагу, бо без знання рідної мови ніяка праця неможлива на полі національної культури.

Але чи все у нас гаразд з цього погляду? Чи наша молодь уміє добре читати і писати по-українському? Чи читає вона в оригіналі українських клясиків? Чи читає українську пресу? Всі питання самі напрошуються, коли згадаєш, що вже почалось навчання української мови в Бруклин-Каледжі.

Дуже невелика кількість студентів, що записалися на курс української мови в Бруклин-Каледжі, ще не доказує, що решта студентів-українців і взагалі української молоді знає вже українську мову. Ми вважаємо, що справа ця не досить насвітлена і усвідомлена. Над цим питанням повинні добре подумати українські організації і зокрема організації української молоді в Ню Йорку. Повинні подумати також і батьки, що дорожать рідною мовою, і роз'яснити своїм дітям про потребу конче знати мову свого народу. Треба зберегти в Бруклин-Каледжі наш національний престиж. Не треба допустити до того, щоб у дирекції Каледжу с к лалася думка, що українці неспроможні мати свою мову предметом навчання в Каледжі і взагалі в американській школі. Цій небезпеці треба заздалегідь запобігти.

Не можу не поділитися тут тією радістю, що я переживав на перших лекціях української мови в Бруклин-Каледжі, побачивши перші наслідки моєї праці. Студенти з любов'ю взялися до вивчення української мови і проявили вже перші успіхи. Я відчував, як серця їх горіли бажанням знати мову свого народу, своїх батьків. Вони раділи невимовною радістю з перших успіхів своєї праці. Вони відчули той чар рідно-національної мови, що раніше його не відчували.

Тому я звертаюсь до української молоді з закликом. Приходьте, ще не пізно, для Вас у Бруклин-Каледжі ш и роко відкриті двері! Вивчайте мову свого народу, оберігайте честь своєї нації в американській високій школі! Пам'ятайте, що двомовність (знання англійської і української мов) не тільки не пошкодить вам, а, навпаки, піднесе вас на високий щабель гідности культурної людини! Але найбільшою радістю для вас буде, коли ви заговорите до своїх батьків їх мовою, бо тоді ви відчуєте ту справжню родинну близкість, яка існує в кожній національній родині і якої ви досі не відчували!

АҐРЕСОР МАСКУЄТЬСЯ

В Москві (16-18 жовтня) відбулася друга конференція „прихильників м и ру". Вона стала прелюдією запляновані імпрези: чергового світового конгресу прихильників миру, який цього разу відбудеться в Англії.

Аранжери московської конференції скомбінували так, що на ній виступали оратори різного інтелектуально-професійного к алібру (колгоспники, письменники, спортсмени, учені і ін.), але зміст їх промов однаковий: це певна кількість штампованих фраз, які обов'язково кінчаються вигуками в честь „великого борця за мир Йосипа Виссаріоновича Сталіна".

Звертає на себе увагу „речь" Георга VI, який затитулований як „патриарх, католікос всех армян". Він сказав, що „віруючі вірмени не можуть залишитись байдужими, коли миролюбний за характером з багатою старовинною культурою корейський нарід піддається страшним мукам і звірським бомбардуванням з боку Америки..."

Т а д ж ицький поет Мірзо Турсун-зате „п о інформував", що „в Америці після американської інтервенції в Кореї кількість підписів під Стокгольмською відозвою збільшилась в п'ять разів".

Народній артист СССР Н. Черкасов сказав: „Російський нарід ніколи не воював без особливої на те потреби".

Російсько-совєтський п и сьменник Б. Полєвой хоче, „щоб в ганебний список підпалювачів війни, рядом з такими імперіялістичними вовками як Чорчил, Мур-Брабзон, Д. Ф. Даллес, Омар Бредлі і ін., записувались і такі шакали імперіялізму, пропагандисти війни, майстри наклепів і дезінформації, як продажний писака Лоренс із „Ню Йорк Таймсу", як преславутий Дрю Пірсон із „Дейлі Мірор", як по- г р о м щик Пол Шуберт із „Кольєрс", як турецький бандит пера Яльчін, як београдський карлик Моше Пьяде, про якого югослави говорять, що він помісь краси і змії".

Після конґресу на заводах, установах, колгоспах почалися мітинґи, на яких стомлені робітники мусять годинами вислухувати доповіді с воїх парторгів і схвалювати рішення „історичної конференції".

(лл)

М. Сіверський.

У БОЛЬШЕВИЦЬКІМ МІШКУ

(Спогади колишнього плужанина).

5)

— Ви помиляєтесь, товаришу Сіверський (звідки вони знали моє прізвище, я не знав), це є наші критики і ми повинні їх підтримувати і допомагати їм у всьому викорінювати буржуазний націоналізм у нашій совєтській українській літературі. Різні білецькі і плеваки — це буржуазні критики і ми їх терпимо, аж поки виростуть наші пролетарські. А ви підтримуючи їх тим самим стаєте на позиції ворожі до совєтської літератури.

Суперечка розгорталася все більше й більше і загрожувала уже перейти у скандал. У запалі цих розмов я не помітив, як ці два молодих чоловіка обмінялися п о глядами поміж себе (мені про це казав пізніше Ю. Савченко), і з вигуком „ви є представник буржуазного націоналізму", „ви є не наша людина" відійшли від столу і десь зникли.

Навколо нашого столу запанувала незручна мовчанка. Ми всі почували себе ніяково. Мовчанку цю перервав М. Лебідь, що підійшов до нашого столу і сказав мені пошепки, але так, що мої товариші чули:

— Що ти, Миколо, тут наговорив якісь то дурниці отим молодим чоловікам. Ти знаєш хто то були: це представники нашого політконтролю, і вони мені сказали, що ти верзеш дурниці і висловлюєш класово-ворожі думки.

Ці слова Максима Лебедя поділяли на мене витверезливо і я почав собі пригадувати, що я їм такого наговорив. Ще довго, по цьому випадку, я чекав, що мене викличуть до спецсектору ДВУ, чи до НКВД і... хто зна може по мені і слід пропаде. Та, дякувати Богові, цього тоді не сталося, але коли я уже був у 1935 році заарештований, слідчий пригадав, поміж іншими фактами, і цей факт, доводячи мені, що я є контрреволюціонер і буржуазний націоналіст.

Більше, після цього випадку, я ні з ким щиросердечно не говорив ні на які теми.

Скоро після цього випадку були заарештовані мої добрі приятелі, товариші по роботі, р е д актори в-ва „Радянська школа" В. Короткий та С. Шудрик, з якими я жив у одному будинку і які після засуду, були заслані до Сахаліну як буржуазні націоналісти. Коли їх відпроваджували етапом на заслання, то вони передавали через людей, що прощалися з своїми родичами, які також були засуджені і висилалися цим етапом, щоб ми стереглися двох наших загальних знайомих співробітників ДВУ, які дуже часто приходили і до мене на кватиру, бо вони є агенти НКВД і власне через них потрапили на заслання Короткий та Шудрик.

Уже північ і треба збиратися з клюбу до дому. Виходимо ми з клюбу гуртом, всідаємо на трамвай і їдемо аж на Холодну Гору. По дорозі розмови не клеяться і ми мовчки доїжджаємо до зупинки, де нам треба висідати. Прощаємось і розходимось по домах.

***

У наступну суботу ми всі зібралися на бенкет у клюбі для зустрічі з письменником Панаіті Істраті. Були майже всі письменники, артисти, художники. Були і всі редактори з ДВУ, представники організації „Культурного зв'язку з Европою", представники відділу — агітації та пропаганди ЦК КП(б)У.

Зустрічали гостя С. Пилипенко, А. Любченко та І. Кулик. Це був високий, середніх років чоловік, уже з сивою головою, що мило усміхався до усіх, і який був дуже вражений бучністю приняття. Це приняття коштувало понад 15 тисяч крб., але гроші на такі зустрічі видає культпроп ЦК КП(б)У.

Після зустрічного привітання, що його виголосив поет І. Кулик, всі повсідали за столи, і почався бенкет. Під час бенкету говорили промови представники ЦК КП(б)У та Культурного Зв'язку, а також С. Пилипенко та І. Микитенко. Відповідав їм Панаіті Істраті. Я сидів недалеко від гостя, напроти мене сиділи В. Сосюра та Остап Вишня, а поруч зі мною Ю. Савченко та А. Панів.

В. Сосюра швидко зп'янів і сидів за столом з посоловілими очима, мляво ковиряючи мариновані гриби виделкою. На його обличчі розплилася було щаслива посмішка, і він, стиха гикаючи, поглядав то на гостя, то на нас, що сиділи напроти нього. Остап Вишня мав якийсь стомлений вигляд, мало пив і взагалі був чимось стурбований. Як я потім довідався, він був стурбований тим, що його родича заарештувало НКВД, і він чекав, що тепер черга за ним. І він не помилився, скоро і його заарештовано.

Заля, де відбувалася зустріч була прикрашена, старанням М. Лебедя, різними гаслами про культурний зв'язок з пролетарськими п и с ь менниками заходу, організовано виставку з творів Істрата в мовах різних республік, що входили до складу СССР. Бенкет затягнувся далеко за північ, хоча він почався лише о 10 годині вечора.

Тут також трапилась пригода, без пригод у нас ніколи нічого не проходило. Письменник П. Загоруйко, напившись горілки, почав вигукувати, що тепер справжнім українцям не дають свободи, що він, як колишній вояк Армії УНР, лишився українцем, а не совєтською людиною тощо. Зараз же підскочив до нього М. Лебідь і ще дехто з присутніх, підхопили П. Загоруйка під руки і віднесли його до „протверезіловки". Цей інцидент не проминув безслідно, бо на другий день у культпропі ЦК КП(б)У С. Пилипенку сказали: „що ж це ви не пильнуєте, кого пускаєте на такі бенкети, щоб більше цього не було". Звичайно цей випадок не пройшов даром і П. Загоруйкові. Його невдовзі після цього заарештували, і н к р и мінували йому організацію збройного повалення влади радянської, „влади трудящих", згадували про його поводження на цьому бенкеті і вислали на п'ять років до далеких таборів на півночі. Воістину, як кажуть „що у тверезого на умі, то у п'яного на язиці".

Командир Армії Безіменних

„Український Самостійник", орган українських націоналістів в Німеччині, надрукував у виданні з 29-го жовтня цілий ряд інтересних матеріялів про поляглого в бою за волю України командира УПА, ген. Тараса Чупринки — Романа Шухевича. Одну зі статей на цю тему в скороченні передруковуємо. — Ред.

Життя борців революційного підпілля сповите заслоною таємничости. Тому світ, звичайно, не має ясного уявлення про працю й боротьбу революціонера, про особистий вклад людини-борця в неписану історію нашого воюючого народу. Найближчі лише друзі по зборі, безпосередні учасники такої чи іншої революційної акції знають окремі фрагменти з якогось періоду його життя, але найчастіше спогади про те гаснуть разом із ними на полях боїв. Поліційні або судові архіви ворожих держав занотовують лише такі моменти з життя революціонера, на слід яких вдалося переслідувачам попасти. Багато відомих фактів про діяльність революціонерів свідомо промовчується й не оголошується, щоб не допомогти ворогові роз'яснити нерозв'язані ним факти з недавніх дій та щоб не наражувати на небезпеку безпосередніх співробітників. Через всі ці причини власне громадянство дуже мало знає про те, які постаті борців воно має в передових лавах свого визвольного фронту. Щойно, коли падають вони від ворожих куль, починають вирисовуватися з підпілля перші обриси героїв нашої революції. З ходом років спадає щораз більше заслона мовчанки і постаті незнаних або знаних лише з таємничих псевдонімів героїв нашої визвольної боротьби стають на ввесь свій справжній ріст. І аж тоді, з перспективи років, суспільство, яке за життя нераз чинило їм кривду, пізнає, яких борців воно мало та кого воно втратило і з пошаною схиляє тоді свої голови перед величчю їх героїзму.

В галерії національних борців XX-го сторіччя постать генерала Тараса Чупринки займає цілком вийняткове місце. Він єдиний між усіма беззастережно шанованими нашими борцями за наше визволення останніх десятиріч брав особисту, безпосередню участь в активній боротьбі проти всік чотирьох окупантів нашої країни, будучи не лише фронтовиком першої лінії, але завжди, якщо не самостійним керівником, то співорганізатором найважчого відтинку нашої боротьби проти кожного ворога. Він не тільки безпосередній співтворець історії боротьби українського народу за останніх 30 років проти Польщі, проти Мадярщини, проти гітлерівської Німеччини і проти большевицької Росії, але разом із тим найбільш всебічний символ борця за соборність. Генерал Чупринка свій довгорічний досвід революційної боротьби, набутий на різнородних фронтах, об'єднував з великим військовим знанням, з глибоким політичним розумом і розумінням тонкости ворожої стратегії та великим знанням психології бойовика-підпільника. Тому під його рукою виросла й протистояла ворогові сам-на-сам непоборна навіть для большевицької Росії підпільна армія і революційна організація.

Характер і світогляд ген. Чупринки формувався в бурхливий час останніх 30-тих років, в добу народження і росту сучасного українського націоналізму. В усіх трьох періодах його розвитку — часи УВО, період до II світової війни та від II війни по сьогодні — ген. Чупринка брав найактивнішу участь у розбудові націоналістичного руху. Таким чином він синтезував у собі цілу розвиткову тяглість націоналістичного руху і на відміну від діячів попереднього періоду мав змогу найбільш суцільно визначити органічну нехитливість дальшого ідейно-політичного розвитку нашого руху.

Ген. Чупринка народився в липні 1907 року на Західній Україні. Ця частина нашої землі попала після упадку Української Держави під польську окупацію, проти якої повела визвольну боротьбу Українська Військова Організація (У. В. О.) Чупринка будучи ще учнем 6-тої гімназійної кляси, восени 1923 р. вступає в члени УВО. Своєю активністю й завзятістю цей 16-річний юнак звертає на себе увагу своїх організаційних зверхників і незабаром вчиться в таємній військовій та в спеціяльній школі для вибранців. Склавши в 1925 році гімназійну матуру, маючи за собою спеціяльний бойовий вишкіл, Роман одержує призначення до бойового відділу УВО, командантом якого в той час був досвідчений і дуже здібний керівник боївок Петро.

Вирішивши придбати собі широке військове знання, Роман під час своїх студій у Данціґу відбуває різнородні таємні військові курси, дістається згодом, в 1929 р. на польську школу підхорунжих та в 1929 р. „Школу Офіцерів Резерви" в Польщі. Це його не задовольняє і при першій нагоді свого виїзду за кордон у 30-тих роках він закінчує там таємні курси вищих старшин.

Тим часом в Західній Україні в 1929 р. повстає Організація Українських Націоналістів (ОУН). Українська Військова Організація поступово передає їй всі свої референтури, якийсь час діє відокремлено, а в 1932 р. остаточно зливається з ОУН.

Роман разом з двома іншими бойовиками організує першу бойову акцію з рамени ОУН, що своїм вислідом принесла великий здвиг патріотичних і революційних настроїв у зв'язку з героїчною поставою бойовиків Біласа й Данилишина, покараних на смерть.

Настає хвиля широких поліційних арештів і „Дзвін" (тодішній організаційний псевдонім ген. Чупринки) стає 1933-34 р. бойовим референтом Крайової Екзекутиви ОУН. Це час страшного голоду в Східній Україні. В Західній Україні ОУН провадить широку протестаційну акцію й протикомуністичну боротьбу з тамошніми ячейками. Завершенням всієї акції був атентат на большевицький консулят у Львові 1933 р.

У зв'язку з посиленням польського терору і створенням концентраційного табору в Березі Картузькій приходить хвиля масових арештувань. Одним із перших в 1934 р. ув'язнюють Дзвона, звідти переводять його в тюрму і засуджують у процесі за атентат на міністра Перацького, за браком вини, всього на 6 років. В наслідок амнестії Дзвін у 1938 р. виходить на волю.

В той час на Закарпатській Україні відкриваються можливості державного будівництва. Роман Шухевич кілька місяців після виходу з тюрми нелегально переходить кордон і стає до нової боротьби за свободу тієї частини нашої землі. Там працює в 1938-39 рр. як старшина в штабі Карпатської Січі і найближчий співробітник полк. Михайла Колодзінського (псевдо Гузар) над організацією української армії. В час мадярського наступу бере участь на фронтовій лінії в обороні Хусту.

В перші роки II. світової війни Р. Шухевич, в 1940 р., стає референтом крайового зв'язку в Проводі ОУН, в 1940-41 військовим референтом Революційного Проводу ОУН і водночас Крайовим Провідником ОУН Західних Окраїн ЗУЗ (Засяння). В його руках перебуває безпосереднє керівництво відбудови розбитої підпільної сітки на окупованих большевиками українських землях. На самих західніх землях розбудовує вперше в історії тих земель міцну революційну сітку, яка в пізніших роках стає основою незламної боротьби Закерзонської України.

Як військовий референт і член Головного Військового Штабу ОУН, викладає одночасно на таємних військових курсах і організує в 1941 р. високоякісні військові частини під назвою „Дружини Українських Націоналістів".

В час німецької нагінки друг Шухевич-Тур виконує окремі особливо важливі доручення Проводу ОУН і в 1943 р. переходить у повне підпілля та стає Головою Бюра Проводу ОУН. Ґестапо накладає грошові нагороди за його голову, організує засідки, в хатах „добрих друзів" Р. Шухевича виарештовує родину. Не забуваючи весь час про вагу військової збройної сили, провідник Тур докладає всіх зусиль, щоб підготувати фахові військові кадри підстаршин і з їхньою допомогою організує підпільні партизанські відділи ОУН в однородну й суцільну визвольну армію українського народу — УПА. Восени 1943 стає Головним Командиром Української Повстанської Армії і вся героїчна епопея незламної боротьби УПА проти двох найбільших в Европі військових потуг нерозривно сплетена з життям і діяльністю Головного Командира Т. Чупринки.

Напередодні нової большевицької окупації, в липні 1944, І. Великий Збір УГВР обирає ген. Чупринку на пост Генерального Секретаря УГВР, а президент УГВР передає йому Секретаріят Військових Справ. Чупринка-Лозовський стає таким чином головним рушієм політичної, військової і революційної боротьби українського народу проти большевицького окупанта.

Цей найбільший героїчний період діяльности ген. Чупринки ще закритий заслоною мовчанки. Боротьба незакінчена і минуть роки, доки можна буде повністю довести до загального відома останній період життя і боротьби нашого великого Головнокомандувача державницьких змагань українського народу — Генерала Тараса Чупринки.

(За Українським Самостійником).

НА ВОЛГУ!

По цілій Україні щораз ширше розгортається набір людей до робіт при будові електростанцій на Волзі. Набирають звичайних робітників, як також техніків і інженерів. Недавно в Сумах закінчився навчальний рік у технікумі. На 4-ий курс технікуму влада наклала завдання надіслати на волзькі будови 15 молодих спеціялістів. Це завдання називають „завдання високої чести", а виїжджаючим в дорогу кажуть: „Будьте гідними будівельниками волзьких велетнів . . ."

ПАПА ПІЙ XII. ПРОГОЛОШУЄ ДОГМУ ВНЕБОВЗЯТТЯ Пречистої Діви Марії. В церемонії, крім кардиналів і єпископів, взяло участь поверх 200,000 вірних. Папа проголосив догму з окремого приготованого для тих цілей престолу перед входом до базиліки св. Петра в Римі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРІДЖПОРТ, КОНН.

На працю УККомітету.

Громада укр. кат. парохії під проводом свого пароха о. Я. Шуста і запрошених оо. Данила Мачкова, Антона Борси, і Степана Хрепти урочисто відсвяткувало перший празник своєї церкви, а по Службі Божій всі громадяни і священство удалися до У. Н. Дому, де відбулася друга частина празника.

Підчас спільного обіду промовляли бесідники на різні релігійні й національні теми. Говорено про будову в майбутньому храму Божого, про дальше спроваджування скитальців та ашуранси, приміщення і працю для них, а далі про значення політичної праці УККА і Національної Ради. З нагоди цього празника зібрано дещо грошей на будову церкви, а $39 на УКК і $10 на Національну Раду, разом $49. Збірку започаткував мовою і датком $20 п. Теодозій Кассіян. Треба замітити, що ця невелика громада вже зложила $211 на Національний Фонд.

Присутний.

БРУКЛИН, Н. Й.

15-ліття чартеру У. Н. Дому.

Український Народний Дім у Брукліні є відомим центром українського народного життя. Крім різного роду імпрез відбувається кожного року ще й гостина для членів УНДому. Цьогорічна гостина, яка відбулась в неділю 15. жовтня, мала ще особливу причину, бо це 15-річчя отримання чартеру на УНДім, про що згадав у свому привіті голова, п. Юліян Павчак, переповідаючи одночасно той важкий шлях, по якому доводилось ступати основникам, що взялися охороняти народне життя громади перед червоною гниллю та створити одне сильне, зорганізоване й патріотичне тіло. Про нові й важливі культурні й національні завдання, які стоять сьогодні перед такими рідними організаціями як Українські Народні Доми, говорив зпрошений гість з Ню Йорку, д-р Роман Осінчук, а про важливість критичного моменту, в якому находиться світ і Америка, що почали щойно зрозуміли загрозу з боку наступаючого комунізму і московського імперіялізму та використання тої обставини для справи визволення України говорив ред. Л. Мишуга. П-нні Анна Бодак зложила ще короткий, щирий привіт. Дальшу програму виконали молоді танцюристки та танцюристи під проводом п-нни Олі Яловеґа, разом з „найменшими", якими були: Варварця Кулява та Івась Пієрсон. На окрему згадку заслуговує п. Роман Петріна, який відтанцював разом з п-нною Кокольською бойківську коломийку з приспівом. Цю новість прийняли присутні гарячими оплесками. При кінці п. Павчак пригадав ще бруклинській громаді обовязок складання Національного Датку. На самім бенкеті зібрано на Національний Фонд $132, які вислано до УККомітету.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

Рятування залищенців

(Звідомлення Злученого Українського Амер. Допом. Комітету).

Українсько - американський загал вже був поінформований про те, що поверх 6,000 українців будуть змушені залишитися в Німеччині та Австрії та що тими українськими залищенцями повинні занятися дві релігійні організації, а саме Католицька Акція і Рада Протестантських Церков.

ЗУАДКомітет домагався, щоб до цих Організацій були прилучені українські робітники суспільної опіки. Протестантська Організація на це вже погодилася і приняла двох таких робітників, пропонованих ЗУАДК-ом.

Коли американський Високий Комісар в Німеччині видав зарядження опорожнити табори, то першим таким табором був український табор в Еґлінґен, з якого викинено 1,200 українців.

Одинокою організацією, яка **внесла протест проти німецької поведінки** і відвідала наших людей по німецьких селах, був ЗУАДКомітет. Другі організації виправдували себе незнанням справи та браком фондів і транспорту відвідати тих наших людей по селах.

Як примістили німці наших людей?

а) В селі Віденталь скинули дві українські родини з малими дітьми, які цілу ніч переспали на дворі, бо німці не хотіли впустити їх до хати. Одна родина з двома малими дітьми і вдова з дитиною і старою мамою.

б) В селі Раінгавзен залишено сім родин, які спали в одній шкільній кімнаті і щойно на енергійні заходи директора ЗУАДК в Мюнхені, п. Родика — представник місцевої влади обіцяв розділити жінок, мущин та дітей.

в) В селі Гуттенгеім, вдова Текля Мельник з двома дітьми залишена без опіки.

г) В селі Філіпсбурґ українські родини з двома дітьми приміщено в кімнаті без вікон.

ґ) В селі Раінгеім приміщено 3 родини і 3 самітних людей (один з них хорий на туберкульозу) разом, без опіки. Те саме в селі Гольденгейр та інших місцях.

Всім згаданим родинам — ЗУАДКомітет приділив харчеві „Керпакети", які були на складі в Мюнхені, щоби хоч облегшити їх долю.

Щоб боротися успішно з такими явищами, треба:

а) Раз уже розуміти, що тільки своя власна організація може постояти за своїх людей та їм помогти.

б) Щоб ця організація могла помогти, за нею мусить стояти ввесь український загал, даючи цій організації — ЗУАД Комітетові — повну моральну і матеріяльну піддержку.

Це станеться тоді, коли кожний свідомий (українець і українка) **негайно:**

1. **Стане членом ЗУАДК** і пришле свою членську вкладку ($5.00).

2. **Пришле негайно пожертву,** щоб ЗУАДК міг якнайскорше вислати потрібну **харчеву та медичну (потрібні ліки) допомогу.**

Всі членські внески та пожертви просимо слати негайно на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P. O. Box 1661, Phila. 5, Pa.

Розвиток україністики в столиці канадійських українців

Українці Канади довгі роки домагалися запровадження української мови, літератури, історії та культури на канадійських університетах. Цього року українська мова викладається, як кредитований предмет на ступінь Б. А., у Саскачеванському, Манітобському і Торонтонському університетах.

Найкраще справа стоїть в університеті Манітоби. Старанням призедента д-ра А. Г. С. Джилсона створено тут минулого року Відділ Словянських Студій, до якого був покликаний за професора відомий філолог д-р Ярослав Рудницький, бувший професор у Празі і Мюнхені. Заведені були курси української, російської та польської мови. Найпопулярніша була кляса української мови: 17 студентів вчащало на денну і 78 на вечірню клясу. Правда, число 17 не велике, коли брати під увагу, що поверх 300 студентів українського роду ходять тут на студії. Головна причина слабого відгуку студентів на денну клясу добачається в пізньому проголошенні минулорічних курсів. Цього року є кращі вигляди; українську мову зачислено до „модерних мов" нарівні з французькою, німецькою та іншими головними мовами. Це значить, що українську мову можна брати не тільки для Б. А., але також для М. А. і докторату. Покищо Манітобський університет є перший, що визнав українську мову вповні, як один із кредитованих предметів в університетському куррікулюмі. Нічого дивного, що цьогорічний впис на українську мову перевищив минулорічний так, що є аж три кляси української мови, супроти однієї з російської та однієї з польської.

Манітобський Університет вийшов назустріч українцям теж і в курсах Літньої Школи, де проф. Рудницький викладав ц. р. вперше українську й російську мови. На окрему увагу заслуговує одначе Вечірній Інститут Манітобського Університету, що завдяки прихильному ставленню до справи директора проф. С. М. Джонса мин. року впровадив виклади української мови й літератури при рекордовому числі учасників — 78. Управа університету висловила своє вдоволення з такого успіху вечірних курсів і у цьому році запрощено на виклади української літератури визначного спеціяліста в цій ділянці — проф. д-ра Леоніда Білецького. Виклади на Вечірному Інституті Манітобського Університету починаються з початком листопада ц. р. й уже проголошено вписи на лекції української мови та української літератури.

Відрадне явище — велике зацікавлення новим департаментом серед українського організованого громадянства. До бібліотеки вплинулая поважна кількість українських книжок, а саме: від Українського Національного Обєднання (У. Н. О.), від Союзу Українців Самостійників (СУС), від Осередку Української Культури й Освіти (ОУКО), від Української Вільної Академії Наук (У. В. А. Н.), вд Книгарні „Калина", від в-ва Ів. Тиктора, та й від приватних осіб. При Департаменті створено Архів Слов'янської Преси, до якого приходять майже всі періодики з Канади й Америки.

Три українські установи пожертвували грошові суми: Український Народній Дім — 250 дол., на закупно славістичних видань; Український Клюб Професіоналістів і Бізнесменів — 100 дол. на україністичну стипендію й крім цього 100 дол. на купівлю української машинки, Український Ветеранський Відділ ч. 141 100 дол. на видання підручника.

На окрему увагу заслуговує видавнича діяльність Комітету Українців Канади (КУК), що опублікував для університетського навчання два підручники: „Читанку з українських авторів" — пера проф. К. Андрусишина й „Український правопис" — пера проф. Яр. Рудницького. Ці підручники введено м. ін. і в програму допоміжних книжок у славістичних студіях у Виніпеґу.

В цілому треба ствердити, що українська мова й література здобули вже признання як університетський предмет студій у Манітобському Університеті. Не треба забувати, що це щойно початки, бо всього один рік минув від створення славістичного департаменту в столиці українців Канади. Тим не менше одначе треба ствердити, що цей рік приніс надсподівано гарні висліди в праці. Департамент Слов'янських Студій знайшов відгук уже не тільки серед манітобських, чи канадійських студентів, але теж і поза границями Канади: є вже декілька зголошень із ЗДА. Центральне положення Виннипеґу на американському континенті, великий відсоток слов'янського населення в самому місті та й на провінції — все те каже сподіватися в найближчих роках успішного розвитку славістики в Манітобському Університеті.

(Доц.) Павло Юзик,
Міннеаполіс, Мін.

Спортові Вісті

ГАЛЯ-ПРЕМІЄРА НАШИХ КОПУНІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЛІЗІ

Українсько-Американське Спорт. Т-во — Danish A.C. 5:2 (2:2)

Склад нашої дружини: **Деревницький, Шміґель, Зачкевич (Палій); Лютак, Лапічак, Сєрант, Голюка, Банах, Павлюк, Арндт, Гірка.**

Ворота стрілили: 5 хв. 1:0 Арндт, 16 хв. 1:1 центровий Ч. 8.30 хв. 2:1 Павлюк, 44 хв. 2:2 Ч. 8, 69 хв. 3:2 Павлюк, 80 хв. 4:2 Арндт, 81 хв. 5:2 Павлюк.

Публики біля 3,000.

Бруклин. — Гарна погода останньої неділі та великий інтерес до цих змагань за мистецтво в „Нешенел Ліг" заманили на спортову площу при 65 вулиці й Восьмій Евеню велике число данської та української публики. Мусимо зазначити, що таке чи не рекордове число глядачів на змаганнях нашої дружини зумовлене теж славою українських копунів серед нюйорських прихильників „зеленої мурави" (це умовно, бо ніодна футбольна площа не має цієї мурави!). Це можна було підвердити за голосами данських глядачів.

Година 2:40 попол. і дружини на площі. Наші в білих сорочинках і чорних штанцях, данці — червоно-білі. Серед українців не видно братів Товпашів. Дехто робить скептичні міни. Свисток судді й данці починають гру. Година 2:45. Нашим приходиться грати проти сонця. Данці не доходять до наших воріт, ініціятиву перебирає наш напад з іменами Банаха і Голюки. Гра йде на середині площі й під воротами противника. Комбінації творяться майже правим крилом. Данці відразу розуміють суть і обставляють його. Ліва сторона вільна. Подачу Павлюка лівокриловий Гірка продовжує в... ноги оборонцеві. Проте наші тиснуть, виглядає на високу перемогу. Нотуємо далекий стріл Банаха понад браму. Піщана і м'ягка площа утруднює пасінґи, якими наші грають чи стараються грати. Данці грають на довгі. Якоїсь М... В системи не можна розібра... Гра жива. В 5 хв. несподівана загравка Павлюк-Арндт кінчається 1:0. Данці тепер починають атакувати. Довгими подачами вносять замішання в ряди нашої й так нестійної помочі, а ще більше оборони. Атаки данців далеко небезпечніші як наших. Образ гри моментально міняється в нашу некористь. Оборона показується не стабільною. Шміґель всетаки невтомно працює. Зачкевич забуває, що він грає на обороні й спокійно пропускає противника „на голову" партнера і воротаря. Поміч без ніякої тактичної методи: ані криття, ані бльокування. Відразу показується, що найкращою частиною нашої дружини в цьому сезоні буде напад. Правда, і він в часі данських атак не зумів за якоюсь байдужністю відтягти тягар із задів. Перед святинею-воротами — Деревницького проходять грізні ситуації. Він їх вияснює при помочі вибігання та щастя. В данців відзначається „викінчувач" середущий напасник з числом 8. Лапічак — сьогодні тяжкий і без тактичного розсудку, яким він так все відзначався, явно не може дати собі з ним ради. У висліді цього у 16 хв. він вирівнює вислід. Українці - глядачі — вже не такі певні своєї перемоги. Показується, що наші взяли собі противника „на легко" і вийшли на площу радше дати футбольний концерт, ніж здобути цінні дві точки. Їх вперше чергу спешила живучість данців, які не чули ніякого респекту перед ім'ям українців і почували себе не тільки рівнорядним противником, але й переможцем. Остання їхня мрія, що правда не сповнилася. Такого наставлення наші повинні були собі в них позичити, що вони в другій половині й зробили. Дальша гра першої половини проходить змінно. Кілька довгих і спецефічних Банахових стрілів не знаходять своєї цілі. Аж у 30 хв. комбінація Банах-Бавлюк-Гірка-Павлюк приносить знову ведення нашій команді. Але це не на довго. В 44 хв. той же чільник данців гарним стрілом із ліва побиває Деревницького і усталює вислід половини.

В перерві наші змагуни дістають „авторитетні" поради й критику своїх фанатиків. Не було чути розумного голосу тренера (такого немає) чи менажера, який був би режисером гри наших змагунів. Фанатичний футбольний лаік, який хоч може відчути гарність гри, проте він не може розумово і методично аналізувати її. Крім того, це мусить бути людина наділена уповноваженнями. Провід нашої дружини мусить пам'ятати, що тренер, а як такого не може бути, то менажер так необхідний для неї, як режисер в театрі.

Друга половина приносить одну зміну в складі наших: Палій грає на обороні замість Зачкевича. В загальному вдала зміна, хоч до масових і частих змін в майбутньому треба підходити обережно, приймаючи до уваги більш психологічні питання ніж фізичні. Тепер помітне в наших бажання перемоги. Наші підходять раз-у-раз під воротами противника. Останній менш успішно відплачуються. Із кожною хвилиною наші підносять свій технічний і кондинційний рівень гри, натомість данці із вибуттям їхнього дуже доброго пробоєвика ч. 8 чимраз більше годяться з думкою, що дві точки треба буде віддати українцям. Це ще було при стані 2:2. Наші грають тепер так, як це вони мали робити від початку: за сильним бажанням перемогти не забувається й за технічні гарності. Репрезентантом цієї синтези, що в сумі творить справжній футбол, був в першій мірі популярний Геньо Голюка, який враз із тактично і стрілово прекрасним Банахом та при активній асисті живого Павлюка й кондиційно та технічно твердого Арндта творили чудові, як з книжки, заграння. Дещо випадав із квінтету Гірка, який врешті мусить собі повірити, що ворота може здобути не тільки чільник Павлюк або лучник Банах, й криловий Гірка!

У висліді повище сказаного наші здобувають ще троє воріт і заслужену перемогу.

Деревницький на воротах помимо інколи поганої позиційної гри вповні виправдав себе. Обидвоє воріт йдуть не на його рахунок. Шміґель кращий під кожним оглядом від Зачкевича, проте його гра провадиться все на межі непевности. Палій із нечистими ударами далекий від своєї звичайної форми. Лютак надзвичайно розсіяний. Тільки в другій половині він гарно включався до гри з Банахом і Голюкою. Його корнерам бракує сили. Лапічак сьогодні не заслуговував носити це відоме у найвищих футбольних колах Австрії, ім'я. Із Лапічака, якого ми звикли знати, залишився тільки його подивугідний спокій. Сєрант хотів переконати публику, що футбол можна грати й не граючи. Нічого філософія, але дорога! А в тому трохи більше старту, охоти і Сєрант буде повноцінним помічником. Про напад, найкращу частину дружини ми вже говорили.

Данці — противник наших — показався цінним партнером. Відношення корнерів 4:3 для наших. Суддя добрий, який при „Фер" грі обох дружин не мав багато праці. В загальному заслужена перемога наших була вдалою прапрем'єрою!

Роман Лисняк.

ВОЛИНЬ І ЛЬВІВЩИНА ВИКОНАЛИ ЯЙЦЕЗАГОТІВКУ

Дня 10. 9. Волинська і Львівська області виконали встановлені для них на 1950 р. пляни заготівель яєць. Виконання відбулося достроково. Колгоспи розпочали здавати яйця понад плян.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 10. жовтня 1950 року помер

МАКСИМ СТОҐРАН,

член відділу 221 У. Н. Союзу в Шикаґо, Ілл.

Покійний був родом з Галичини. Оставив в смутку жінку Олександру, сина Максима і доньку Ромейн.

Похорон відбувся 13. жовтня. — В. И. П.!

Т. Шпікула, секр.

Дня 5. Жовтня 1950 року помер у 62. році життя на удар серця

ІВАН ҐАБРИЛОВИЧ

член Тов. Бог. Хмельницького, від. 137 УНСоюзу в Вест Істон, Па.

Покійний родився на Великій Україні. Полишив у смутку дружину Павліну, двох синів Стефана і Івана, дочку Анну Озарчук і двох пасербів Стаха Адамс і Марію Вотермен., чотири внуки і брата Дмитра на Україні.

Громада стратила доброго громадського працівника, котрий ніколи не жалував часу і гроша на народні і церковні цілі і був добрим батьком своїй родині.

Похорон відбувся в неділю, 8. Жовтня з похоронного заведення при участи членів відділу, родини, кревних та знайомих до укр. гр.-кат. церкви, а відтак тлінні останки похоронено на гр. кат. цвинтарі.

Хай Американська земля буде Йому легкою.

В. И. П.

Стефан Колодруб, секр.

Дня 21. жовтня 1950 р. відійшов несподівано на вічний спочинок бувший підстаршина Української Галицької Армії і член У. Н. Союзу, Тов. ім. Івана Франка, від. 266 в Amsterdam, N. Y.

ПАВЛО ЧУЧМАН.

Покійний родився в селі Почапи, повіт Золочів, Зах. Україна. Ще молодим хлопцем вступив до Січових Стрільців та брав участь у визвольній боротьбі в роках 1918—1920, а по війні приїхав до Америки. Покійний був щирим громадським працівником, а в останніх роках найбільше праці вложив для ЗУАДКомітету в Амстердам, щоб дістати якнайбільше скитальців до Америки. Тому не диво, що хоч 24. жовтня був робочий день, то все таки похорон відбувся при великім здвизі громадян.

Похорон відбувся 24. жовтня 1950 із церкви св. О. Миколая при участи родини, приятелів, членів відділу і Горожанського Клюбу та товаришів по зброї Української Армії на вічний спочинок на цвинтар.

Полишив у смутку жінку Марію, дочку Віру, сина Мирона, брата і три сестри.

Хай земля американська буде Тобі легкою!

В. Труфим, секр. від. 266.

ТАРЗАН, ч. 2464. Проста втеча.

На остроґу Крімпа Скондер підскочив вгору.

Одначе, заки вони добігли до покладу, корабель осів на мілині.

Серед замішання, яке слідувало, два змовники спустили ратункове судно...

...і пустилися до берега та до можливого безпеченства в Джунглях.